

ଜଗନ୍ନାଥ ଆତ୍ମା, ବଳଭଦ୍ର ଉପାଧି ଏବଂ ସୁଭଦ୍ରା-ମାୟା ଅଟନ୍ତି । ତେବେ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କ ଏହା ଏକ ଉପୋଦ୍ୟାତ ରପକ ଐତିହାସିକ ଚିତ୍ର । ଅବତାରଶାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଏହା ଯେ, ଆମର ସନାତନ ଧର୍ମରେ ସବୁକିଛି ମିଳିପାରିବ ଯାହା ଅନ୍ୟତ୍ର ଦୁର୍ଲଭ । ଅର୍ଥାତ୍, ବ୍ୟକ୍ତିର ବୌଦ୍ଧିକ, ମାନସିକ, ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ, ନୈତିକ ବା ପ୍ରବୃତ୍ତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେ ନିଜେ ହିଁ ନିଜର ରୁଚିର କର୍ତ୍ତା ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କଠାରେ ପରିଲକ୍ଷିତ । କାରଣ ଜଗନ୍ନାଥ ଦାରୁ ଦେବତା । ବ୍ୟତି ତସର୍ବ ଦୁଃଖାନାଂ ହ୍ରାତିତସର୍ବ ସଂପଦାମ୍ । ତସ୍ମାତ୍ ଦାରୁମୟୀ ମୂର୍ତ୍ତିଃ । ଏଣୁ ଏଠାରେ ସବୁର ସମାହାର ହୋଇଥାଏ । ଆମ ଧର୍ମରେ ମଧ୍ୟ ସକରାତ୍ମକ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବହୁତ ବିରାଜିତ । ଯଦି କୌଣସି ଲୋକ ସତ୍‌ମାର୍ଗରେ ଯିବା ପାଇଁ ଇଚ୍ଛୁକ ଅଟେ ତେବେ ଅତିରେ ଜଗତରନାଥ ଜଗନ୍ନାଥ ତାକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ଆଣନ୍ତି । ଯାହାକୁ ଶିବ ଭାବରେ ଶୈବମାନେ, ବ୍ରହ୍ମ ଭାବରେ ବେଦାନ୍ତିମାନେ ପୂଜା କରିଥାନ୍ତି । ସେହି ବିଶାଳ ଅବନାଶୀ

ହୃଦୟ ଜଗନ୍ନାଥ ବିଶ୍ୱର ଜନଜୀବନରେ ବହୁ ଭାବରେ ପ୍ରତିଫଳିତ । ସେ କାମନାର ଦ୍ୟୋତକ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଧର୍ମ ବିଚାରରେ ଜଗନ୍ନାଥ । ଏଣୁ ଜଗନ୍ନାଥଙ୍କର ବିଗ୍ରହ ତାଙ୍କର ସଭାର ରହସ୍ୟ ସର୍ବଧର୍ମ ସର୍ବ ମତବାଦ ସମନ୍ୱୟର ପିଣ୍ଡ ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ । ଯେଉଁ ପରମେଶ୍ୱରଙ୍କ ସ୍ୱଭାବ ହେଉଛି ଧର୍ମ ଏବଂ ଯାହାକୁ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ରୂପରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରାସ୍ତ୍ରର ଆଶାରଖୁ ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଧର୍ମାବଲମ୍ବୀ ଅଧିକାରୀମାନେ ନିଜ ନିଜର ପୃଥକ୍ ଧର୍ମାନୁସାରେ ପୂଜାର୍ଚ୍ଚନା କରନ୍ତି । ପରିଶେଷରେ ‘କ୍ଷମାଃ କୋଷ୍ଠ ତସ୍ୟା ସକଳ ପରିପାଟୀଂ କଥୟନ୍ତୁ ।’ ଏହି ଉକ୍ତି ଅନୁସାରେ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରବନ୍ଧଟିରେ ଜଗନ୍ନାଥ ଧର୍ମାନୁସନ୍ଧ୍ୟ ଗାଥା ଗାନ କରିବା ବିଶାଳ ମରୁଭୂମିର ବାଲିକଣିକା ସଦୃଶ ଅଟେ ।

ଏମ୍.ଏମ୍.ଏମ୍./ଏମ୍.ଆର୍.ସି
ରାଜ୍ୟ ସଂଗ୍ରହାଳୟ, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଉତ୍କଳ

ବିଜୟ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଉତ୍କଳ !

ଆଃ ! କି ସୁନ୍ଦର ନାମ ।
କେତେ ମଧୁରତା ଆହା ପୂରିଛି ତହିଁରେ
ଉଜ୍ଜାରଣେ କେତେ ମାଦକତା
ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀ ସେ ସନ୍ତାନ ବସ୍ତଳା
ସ୍ୱର୍ଗ ମୁକ୍ତି ପ୍ରଦାୟିନୀ ଐଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟ ଶାଳିନୀ
ଅପରୂପ ଶୋଭାମୟୀ କାର୍ତ୍ତି ବିମଣ୍ଡିନୀ । ୧ ।
ବକ୍ଷେ ଯା'ର ପରଂବ୍ରହ୍ମ ଜଗତ ଈଶ୍ୱର
ମହାଲୀଳା ପରକାଶେ ଉଦୟ ଯହିଁରେ
ନୀଳଚକ୍ର ଛୁଏଁ ଯହିଁ ଅନନ୍ତ ଗଗନ
ସାମ୍ୟ ମୈତ୍ରୀ ଗୀତିସଦା କରି ପ୍ରଚାରିତ
ପତିତ ପାବନ ଧୂଳି ଉଡ଼େ ଫରଫର । ୨ ।
ନାହିଁ ଯହିଁ ଭେଦଭାବ ନିଜ ପର କିଛି
ନୁହେଁ ସେ'ତ ଉତ୍କଳର ନୁହେଁ ଏ ରାସ୍ତର
ସେ'ତ ସାରା ଜଗତର
ମହାଶୂନ୍ୟ ପୁରୁଷ ସେ ସକଳ ବିଶ୍ୱର
ଯା ଇଚ୍ଛିତେ ଆତଯାତ ସର୍ବ ଚରାଚର
ଗ୍ରହ ନକ୍ଷତ୍ରାଦି ଯେତେ ସାଗର ଭୂଧର । ୩ ।

ଶୂନ୍ୟମୟ ପୁରୁଷ ସେ ଅଟେ ଶୂନ୍ୟ ଦେହୀ
ପ୍ରକୃତି ପୁରୁଷ ରୂପେ ହୋଇ ଅବତାର
ବେଦ ଯା'ରେ ନପାରଇ ବର୍ଣ୍ଣ
ନେତି ନେତି ବାକ୍ୟପୁଣି ଉଜ୍ଜାରଇ ସଦା
ଅବାଦ୍‌ମାନସ ଗୋଚର ସେ ମହାବିଜ୍ଞାନ
ପଞ୍ଚ ମହାଭୂତେ ଗଢ଼ା ମହା ପିଣ୍ଡ ଯା'ର
ରହସ୍ୟମୟ ଦେବତା ଏ ମହା ବିଶ୍ୱର
ଜାଣିବ ବା କିଏ ?
ଦେବୋ ନ ଜାନାତି କ୍ରତଃ ମନୁଷ୍ୟଃ । ୪ ।
କେତେ ଭାଗ୍ୟ ନୁହେଁ ସତେ ଉତ୍କଳ ଲକ୍ଷ୍ମୀର
ଧରିଅଛି କୋଳେ ଯା'ରେ କୋଟି ନିଧିକରି
ସେଇ ଭକ୍ତି ଶକ୍ତିମୟୀ ଉତ୍କଳ ଜନନୀ
ପଦତଳେ ସଦା ତା'ର କୋଟି ନମସ୍କାର । ୫ ।

ଅଭିନବ ଶ୍ରୀକ୍ଷେତ୍ର ‘ମୂରସିଂହ’
ବଲାଙ୍ଗିର